

[Domov](#) > ... > [Sprožitev Sodnega Postopka](#) > [Kje In Kako](#) > [Uporaba Nacionalne Zakonodaje](#) > [Slovakia](#)

Uporaba nacionalne zakonodaje

Vsebino zagotavlja

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Slovaška

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Temeljni nacionalni vir slovaškega mednarodnega zasebnega prava je zakon št. 97/1963 o mednarodnem zasebnem in procesnem pravu (v nadaljnjem besedilu: zakon o mednarodnem zasebnem pravu), ki prek kolizijskih pravil v členih od 3 do 31 določa pravo, ki se uporablja na posameznih pravnih področjih (pravna in poslovna sposobnost, veljavnost pravnih dejanj, materialno pravo, pogodbeno pravo, delovno pravo, dedno pravo in družinsko pravo). Zakon o mednarodnem zasebnem pravu se uporablja le, če drugače ne določa pravo Evropske unije, ki se neposredno uporablja, ali mednarodna pogodba, ki je zavezujoča za Slovaško, ali, natančneje, zakon, s katerim se izvaja taka pogodba. Če je torej v nadaljevanju naveden zakon o mednarodnem zasebnem pravu, je treba upoštevati, da se uporablja le, če ne obstaja mednarodna zakonodaja ali zakonodaja Unije.

Slovaško pravo vsebuje neodvisna kolizijska pravila tudi v drugi zakonodaji, ne le v zakonu o mednarodnem zasebnem pravu. Vsebujejo jih med drugim naslednji zakoni:

- zakon št. 513/1991 (v nadaljnjem besedilu: trgovinski zakonik) poleg kolizijskega pravila iz člena 22 v naslovu III vsebuje posebne določbe za obveznosti pri mednarodni trgovini, ki se uporabljajo poleg drugih določb v pogodbenih zadevah s tujim elementom;
- zakon št. 311/2001 (v nadaljnjem besedilu: delovni zakonik), in sicer v členu 241a(7) (pravo, ki se uporablja za določanje, ali je delodajalec nadzorni delodajalec, če se zanj uporablja pravo, ki ni pravo države članice);
- zakon št. 8/2008 o zavarovanju, in sicer v členu 89 (pravo, ki se uporablja za zavarovalne pogodbe);
- zakon št. 191/1950 o menicah in čekih (v nadaljnjem besedilu: zakon o menicah in čekih), in sicer posebne določbe o mednarodnem pravu o menicah (člen 91 in naslednji) in čekih (člen 69 in naslednji).

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

(a) Konvencije OZN: Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini z dne 20. junija 1956, Dunajska konvencija o konzularnih odnosih z dne 24. aprila 1963.

(b) Konvencije Sveta Evrope: Evropska konvencija o obvestilih o tujem pravu z dne 7. junija 1968, Dodatni protokol k Evropski konvenciji o obvestilih o tujem pravu z dne 15. marca 1978, Evropska konvencija o priznavanju in izvršitvi odločb o skrbništvu nad otroki in ponovnem vzpostavljanju skrbništva nad otroki z dne 20. maja 1980.

(c) Konvencije Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu: Haaška konvencija o civilnem postopku z dne 1. marca 1954, Konvencija o pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini z dne 18. marca 1970, Konvencija o priznavanju razvez zakonskih zvez in prenehanja življenjskih skupnosti z dne 1. junija 1970, Konvencija o priznavanju in izvrševanju odločb v zvezi s preživninskimi obveznostmi z dne

2. oktobra 1973, Konvencija o vročitvi sodnih in zunajsodnih listin v civilnih ali gospodarskih zadevah v tujini z dne 15. novembra 1965, Konvencija o civilnopравниh vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok z dne 25. oktobra 1980, Konvencija o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah z dne 29. maja 1993, Konvencija o odpravi potrebe legalizacije javnih listin z dne 5. oktobra 1961, Konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok z dne 19. oktobra 1996, Konvencija o mednarodnem dostopu do pravnega varstva z dne 25. oktobra 1980.

(d) Pogodbe, ki združujejo kolizijska pravila: Konvencija o zakonu, ki se uporablja za prometne nesreče, z dne 4. maja 1971, Konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok z dne 19. oktobra 1996.

(e) Pogodbe, ki združujejo neposredna pravila materialnega prava: Konvencija Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga z dne 11. aprila 1980, Konvencija o zastaranju terjatev na področju mednarodnega nakupa in prodaje blaga z dne 14. junija 1974, New York, kakor je bila spremenjena s Protokolom z dne 11. aprila 1980.

(f) Arbitražne pogodbe: Konvencija o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb z dne 10. junija 1958, Evropska konvencija o mednarodni trgovinski arbitraži z dne 21. aprila 1961.

(g) Pogodbe o mednarodnem prevozu: Konvencija o pogodbi za mednarodni cestni prevoz blaga z dne 19. maja 1965, Konvencija o mednarodnem železniškem prometu z dne 9. maja 1980, kakor je bila spremenjena s Protokolom z dne 20. decembra 1990.

(h) Druge pravno pomembne konvencije mednarodnega zasebnega prava: Spremembe Statuta Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu z dne 15. julija 1966 z dne 30. junija 2005, Konvencija Unidroit o ukradenih ali nezakonito izvoženih predmetih kulturne dediščine z dne 24. junija 1995, Civilnoppravna konvencija o korupciji z dne 4. novembra 1999, Sporazum o prevozu trupel z dne 26. oktobra 1973.

(i) Konvencije o sodelovanju v pravnih zadevah, ki so za Slovaško zavezujoče: Konvencija o reševanju investicijskih sporov med državami in državljani drugih držav z dne 18. februarja 1965, Statut Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu z dne 31. oktobra 1951 (veljaven od 15. julija 1955, spremenjen 1. januarja 2007), Konvencija o izvrševanju tujih arbitražnih odločb z dne 26. septembra 1927, Ženevski protokol o arbitražnih klavzulah z dne 24. septembra 1923, Konvencija o arbitražnem dogovoru v civilnopravnih sporih, ki so posledica gospodarskega in znanstveno-tehničnega sodelovanja, z dne 26. maja 1972, Konvencija o priznavanju in izvrševanju odločb v zvezi s preživninskimi obveznostmi z dne 15. aprila 1958, Konvencija o pravnem statusu, privilegijih in imunitetah medvladnih gospodarskih organizacij, ki delujejo na nekaterih področjih sodelovanja, z dne 5. decembra 1980.

(j) Pogodbe o avtorskem in industrijskem pravu (seznam ni izčrpen): Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine z dne 20. marca 1883, Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del z dne 9. septembra 1886.

Druge konvencije, zavezujoče za Slovaško, so na voljo na spletišču slovaškega ministrstva za zunanje in evropske zadeve na naslovu www.mzv.sk.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

1. Pogodba med Češkoslovaško socialistično republiko in Madžarsko ljudsko republiko o pravni pomoči in ureditvi pravnih odnosov v civilnih, družinskopravnih in kazenskih zadevah z dne 28. marca 1989

2. Pogodba med Češkoslovaško socialistično republiko in Ljudsko republiko Poljsko o pravni pomoči in ureditvi pravnih odnosov v civilnih, družinskopravnih, delovnopravnih in kazenskih zadevah z dne 21. decembra 1987

3. Pogodba med Češkoslovaško socialistično republiko in Zvezo sovjetskih socialističnih republik o pravni pomoči in pravnih odnosih v civilnih, družinskopravnih in kazenskih zadevah z dne 12. avgusta 1982

4. Pogodba med Češkoslovaško socialistično republiko in Republiko Avstrijo o vzajemnih pravnih odnosih v civilnih zadevah, o dokumentih in pravnih informacijah s Končnim protokolom z dne 10. novembra 1961

5. Pogodba med Slovaško republiko in Češko republiko o pravni pomoči sodnih organov in ureditvi nekaterih

pravnih odnosov v civilnih in kazenskih zadevah z dne 29. oktobra 1992

6. Pogodba med Češkoslovaško socialistično republiko in Socialistično federativno republiko Jugoslavija o ureditvi pravnih odnosov v civilnih, družinskopravnih in kazenskih zadevah z dne 20. januarja 1964

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Za določitev ustreznega pravnega pravila in njegovo uporabo v posameznem pravnem razmerju je pristojen sodni organ, ki o tem odloči na lastno pobudo na podlagi načela, da strankam v pravnem sporu ni treba trditi ali dokazati, da se pravo v njihovem primeru uporablja. Kar zadeva uporabo, slovaško pravo razlikuje med obveznimi in splošnimi kolizijskimi pravili. Obvezna kolizijska pravila so pravila, ki jih mora sodnik uporabljati ne glede na želje strank ali ne glede na to, ali so stranke uveljavljale navedeno pravico. Splošna pravila, ki so v slovaškem pravu značilna za pogodbene zadeve, so pravna pravila, nad katerimi lahko prevlada soglasje zadevnih strank ali pa se z njim spremenijo.

2.2 Zavračanje

V skladu s slovaškim mednarodnim zasebnim pravom se napotilo v skladu s kolizijskimi pravili obravnava kot napotilo na pravni sistem navedene države kot celoto, tudi na njena kolizijska pravila. Splošno pravilo iz zakona o mednarodnem zasebnem pravu (člen 35) določa, da se zavračanje lahko sprejme, če pripomore k razumni in pravični rešitvi zadeve. Sodišče lahko pri odločanju, ali bo vrnitev zadeve v odločanje nazaj na izhodiščno pravo in prenos naprej na drugi pravni red sprejelo ali zavrnilo, upošteva le dejanske in pravne okoliščine, ki bi lahko vplivale na izbiro prava, ki se uporablja, ne pa okoliščin, ki bi lahko vplivale na dejansko vsebinsko odločitev v zadevi. V skladu s slovaškim pravom se zavračanje sprejme v zadevah, ki zadevajo posameznika, družinsko pravo in dedno pravo. V pogodbenih zadevah se zavračanje uporablja le zelo izjemoma, v zadevah, v katerih se lahko pravo izbira, pa je neposredno izključeno (člen 9(2) zakona o mednarodnem zasebnem pravu). Zakon o menicah in čekih vključuje posebno ureditev, ki določa, da je treba zavračanje sprejeti, ne da bi bilo treba sodišču proučiti zahtevo po razumni in pravični rešitvi (člena 69 in 91 zakona o menicah in čekih).

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Slovaško pravo ne vsebuje splošnih pravil o učinku spremembe navezne okoliščine. Če v slovaških kolizijskih pravilih ni opredeljen merodajni trenutek, v katerem je treba presoditi navezno okoliščino, ga slovaška sodišča izluščijo iz druge navezne okoliščine ali določijo v skladu s sodno prakso. Vendar je običajno merodajni čas trenutek nastanka pravnega položaja ali, datum, na katerega se začne postopek, kar je odvisno od posebnih okoliščin v zadevi.

Sprememba statusa je značilna za premičnino. Sprememba pravnega merila, ki se uporablja na podlagi kraja, je zajeta v členu 6 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, ki razlikuje med premičnino kot tako (na splošno) in premičnino, ki se prevaža na podlagi pogodbe (blago v tranzitu). V primeru premičnine kot take je pravo, ki se uporablja, pravo kraja, v katerem je bila premičnina, ko je nastala okoliščina, zaradi katere je nastala ali prenehala pravica. Vendar je s sodno prakso določeno, da se vsebina in učinki materialne pravice, pridobljene v skladu z drugim pravom (tj. prenos pravic, pridobljenih v eni državi, na enakovredno kategorijo v drugi državi), presodijo v skladu s pravom nove (trenutne) lokacije premičnine.

Navezna okoliščina v zadevah glede premičnin, ki se prevažajo (prevoz premičnin mora še vedno potekati), je pravo kraja, iz katerega je bila premičnina odpremljena. Vprašanje spremembe naveznih okoliščin za premičnino lahko nastane tudi v zvezi s priposestvom. Posebej za ta namen člen 8 zakona o mednarodnem zasebnem pravu določa, da priposestvanje ureja pravo kraja, v katerem je bila premičnina ob začetku priposestvovalne dobe. Vendar pa se pridobitelju pravice do priposestvanja ne prepreči sklicevanje na pravo države, v kateri se je priposestvanje zgodilo, če so bili od trenutka, ko je bila premičnina v zadevni državi, v skladu s pravom zadevne države izpolnjeni vsi pogoji za priposestvanje. Če je bila premičnina zaporedno premeščena na ozemlje več kot ene države, se pogoji presodijo v skladu s pravom kraja, v katerem je bila premičnina na začetku priposestvovalne dobe, ali kraja, v katerem je bila premičnina neprekinjeno v celotnem obdobju, pomembnem za priposestvanje.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Obvezna pravna pravila in pridržek javnega reda

Glavna razlika med obveznimi pravili in pridržkom pravnega reda je njihov učinek, saj obvezna pravila delujejo ofenzivno (ne glede na vsebino tujega prava), pridržek javnega reda pa obrambno (le če bi se z uporabo tuje zakonodaje ogrozili deklarirani interesi). Pridržek javnega reda ne varuje vseh obveznih določb slovaškega prava, temveč le tiste, ki naj bi bile temeljne načelne zadeve (kot je načelo monogamne zakonske zveze).

Obvezna pravila so pravila notranjega prava, od katerih ni mogoče odstopati. Uporabljati jih je treba v vseh primerih ne glede na pravo, v skladu s katerim se na podlagi kolizijskih pravil obravnava posamezno pravno razmerje. Običajno imajo javnopravni značaj, lahko pa imajo tudi zasebnopravna, če so namenjeni varstvu določenega pomembnega interesa. Presoja, ali je posamezno pravno pravilo obvezno, je v diskreciji sodišča. V pravu niso jasno opredeljena, značilna pa so za pravo varstva potrošnikov in nekatera področja delovnega prava (npr. pravila o zdravju in varnosti, delovnem času itd.). V družinskem pravu so na primer pravila kazenskega zakonika, ki urejajo kazniva dejanja zoper družino in mlade, obvezna pravila.

Pridržek javnega reda je določen v členu 36 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, v skladu s katerim pravne določbe tuje države ni mogoče uporabiti, če bi bil učinek njene uporabe v nasprotju s temelji družbenega in državnega sistema Slovaške in njenimi zakoni, ki jih je treba brezpogojno upoštevati ne glede na voljo strank. To pomeni zlasti ustavna pravila, s katerimi so uzakonjeni pravica do poštenega sojenja in temeljna načela enakosti pred zakonom ter prepoved diskriminacije na podlagi spola, rase, barve kože, veroizpovedi, državljanstva itd. V skladu z namenom tega zakona je treba pridržek javnega reda uporabljati redko, če pa ga sodišče uporabi, pri tem ne sme proučevati ali ocenjevati pravne določbe tuje države, temveč samo učinke, ki bi jih njena uporaba imela na slovaški javni red.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Slovaška je ena od držav, ki pravno določbo obravnava kot zakon, ne pa kot dejstvo, ki ga je treba dokazati. Zato sodni organi na lastno pobudo ukrepajo, da bi ugotovili vsebino pravnih določb. Sodni organ v skladu s členom 53 zakona o mednarodnem zasebnem pravu za določitev tujega prava sprejme vse potrebne ukrepe, pri čemer med drugim pridobi vsebino tujega prava z uporabo lastnih virov, proučitvijo splošno dostopnih virov ali tako, da od strank v postopku ali ministrstva za pravosodje zahteva, naj predložijo informacije (ministrstvo mora take zahteve izpolniti). To pomeni, da lahko sodniki uporabijo tudi svoje znanje o vsebini tujega prava ali jo določijo s pomočjo strokovnjakov za mednarodno zasebno pravo ali strank v postopku ali celo informacij na internetu. Če vsebine tujega prava ni mogoče ugotoviti v razumnem času ali je njena ugotovitev povezana z resnimi ovirami ali ni mogoča, se uporablja slovaško pravo. V primeru dvomov pri ugotavljanju vsebine tujega prava lahko sodišča za sodelovanje prosijo ministrstvo za pravosodje.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

Pogodbene obveznosti

Na področje uporabe zakona o mednarodnem zasebnem pravu spadajo le zasebnopravne pogodbe, tj. civilnopravne, gospodarske in družinskopravne pogodbe, pogodbe o zaposlitvi in druge podobne pogodbe z mednarodnim elementom. V skladu z načelom avtonomije volje pogodbenih strank v primeru lastninskih razmerij člen 9 zakona o mednarodnem zasebnem pravu jasno daje prednost temu, da pogodbene stranke same izberejo pravo (poleg tega to omogoča izbiro prava tudi na področju zaposlovanja). Izbira prava je omejena le v primeru potrošniških pogodb, ki, če izbrano pravo ne zagotavlja zadostne ravni varstva potrošnikov, izhajajo iz pravnega sistema, ki zagotavlja ugodnejšo obravnavo potrošnika (člena 9(3) in 10(4) zakona o mednarodnem zasebnem pravu). Če izbire prava ni, se uporablja zakonodaja države, ki zagotavlja razumno rešitev za pogodbe navedene vrste. V skladu z načelom razumne rešitve so v členu 10(2) in (3) zakona o mednarodnem zasebnem pravu navedeni primeri, katero pravo se običajno uporablja za posamezne vrste pogodb. Kupoprodajne pogodbe na primer ureja pravo kraja, v katerem ima prodajalec registrirani sedež. Pri pogodbenih obveznostih se z zakonom o mednarodnem zasebnem pravu urejajo tudi materialnopravni učinki pogodbenih razmerij (člen 12), zastaranje in pobotanje (člen 13) ter ureditve za enostranske pravna dejanja (člen 14), in sicer ne glede na to, ali so

naslovljena na imenovani subjekt (v takih primerih je navezna okoliščina dolžnikovo stalno prebivališče).

Pogodbene obveznosti v mednarodnem pravu o menicah in čekih posebej ureja zakon o menicah in čekih (člen 69 in naslednji ter člen 91 in naslednji).

Pravni akti

Vprašanja glede kolizije zakonov, povezana z veljavnostjo pravnih aktov, posledicami ničnosti in obliko pravnega akta, so zajeta v členu 4 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. Pravo, ki se uporablja za učinke pravnega akta, se uporablja tudi za vprašanja njegove veljavnosti in ničnosti. Pravo, ki se uporablja, se določi z ustreznimi kolizijskimi pravili, določenimi za posamezen pravni akt. Obstaja dve izjemi, v katerih veljavnosti pravnega akta in posledic njegove ničnosti ne ureja isti zakon, kot ureja učinke, in sicer če je v zakonu določeno drugače ali če je to bistveno za razumno rešitev. Kar zadeva obliko pravnega akta, zadostuje, da je bil pravni akt izveden v skladu s pravom kraja, v katerem se je izvajal ali se izvaja. Zato ni treba ohraniti oblike akta, določene s pravom, ki ga izbere pristojno sodišče (forum), kot to velja v primeru veljavnosti akta. Vendar se to subsidiarno kolizijsko pravilo ne more uporabiti, če pravo, ki ga izbere pristojno sodišče (forum) in se uporablja za pogodbo, določa, da je pisna oblika pogoj za veljavnost pogodbe.

3.2 Nepogodbene obveznosti

Temeljno nacionalno kolizijsko pravilo za nepogodbene obveznosti je člen 15 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, v skladu s katerim odškodninske zahtevke za škodo, nastalo zaradi kršitve dolžnosti, ki izhaja iz splošno veljavne ureditve (odškodnina), ali primere, v katerih pravo določa odškodnino ne glede na nezakonitost dejanja (odgovornost za posledico), ureja pravo kraja, v katerem je nastala škoda, ali kraja, v katerem je nastal dogodek, zaradi katerega je nastala pravica do odškodnine. Navezne okoliščine, ki se uporabljajo za *negotiorum gestor*, neupravičeno obogatitev itd., smiselno izhajajo iz člena 15 in drugih določb zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

3.3 Osebni status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Splošna kolizijska pravila, tj. določanje prava, ki se uporablja, ki ureja pravno osebnost fizične osebe, so določena v členu 3 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, v katerem je določeno, da pravno in poslovno sposobnost ureja pravo države, katere državljanica je zadevna oseba. Če pravni akt na Slovaškem opravlja tujec, ki nima pravne in poslovne sposobnosti v skladu s pravom države, katere državljan je, zadostuje, da jo ima v zvezi z navedenim aktom v skladu s slovaškim pravom. Vendar ta pravni akt v skladu s pravom drugih držav, vključno z matično državo tujca, morda ne bo veljaven.

V skladu s slovaškim nacionalnim pravom sposobnost fizične osebe v zvezi s pravicami in dolžnostmi nastane ob rojstvu (tako sposobnost ima tudi vsak spočet otrok, če se rodi živ), konča pa se ob smrti (ko sodišče osebo razglasi za mrtvo). Polno pravno in poslovno sposobnost oseba pridobi ob 18. letu starosti ali z zakonsko zvezo (ki se lahko sklene od 16. leta starosti). Polna pravna in poslovna sposobnost je osnovni pogoj za pravdno sposobnost, čeprav se lahko v skladu s pravom pravdna sposobnost podeli vsaki stranki, ki je drugače ne bi imela, na primer v postopku posvojitve mladoletnemu staršu, ko dopolni 16 let. Mladoletniki imajo pravno in poslovno sposobnost le za ravnanja, ki po svoji naravi ustrezajo intelektualni in duševni zrelosti glede na njihovo starost. Poleg starostne omejitve velja tudi, da mora biti oseba duševno zdrava, da bi imela polno pravno in poslovno sposobnost. Pravno in poslovno sposobnost osebe lahko odvzame ali omeji le sodišče.

Posebna nacionalna kolizijska pravila o pravni in poslovni sposobnosti se uporabljajo za sposobnost sklenitve zakonske zveze (člen 19 zakona o mednarodnem zasebnem pravu (glej točko 3.5)), pripravo in preklic oporoke (člen 18 zakona o mednarodnem zasebnem pravu (glej točko 3.7)) in pravdno sposobnost tujcev (člen 49 zakona o mednarodnem zasebnem pravu). Kolizijska pravila, ki urejajo sposobnost pravnih oseb v skladu s slovaškim pravom, vsebuje člen 22 trgovinskega zakonika, v skladu s katerim osebni status pravnih oseb ureja načelo inkorporacije, v skladu s slovaškim pravom pa jim je dodeljen enak obseg sposobnosti, kot jim je dodeljen v skladu s pravom, ki se uporablja. Presoja sposobnosti osebe, da prevzame obveznosti v zvezi z menicami ali čeki, je določena v zakonu o menicah in čekih, v katerem je navedeno, da osebo zavezuje pravo države, katere državljanica je.

Kar zadeva osebno stanje, se izraz „domicil“ kot navezna okoliščina v slovaškem pravu ne uporablja in ne

pomeni isto kor slovaški izraz „stalno prebivališče“ (ki je evidentirano v slovaškem registru prebivalstva). Pravica osebe do imena je po analogiji zajeta v osebno stanje, pravo, ki se uporablja, pa je pravo, ki se uporablja za pravno in pravnomočno zadevne osebe.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

V skladu z notranjim pravom je mati ženska, ki je rodila otroka. V primeru dvomov glede materinstva sodišče odloči na podlagi dejstev, ugotovljenih v zvezi z rojstvom. Očetovstvo se določi na podlagi treh izpodbojnih pravnih domnev o očetovstvu, ki so določene v zakonu št. 36/2005 o družini (v nadaljnjem besedilu: družinski zakonik), in sicer na podlagi (i) trajanja zakonske zveze, (ii) izjave staršev o priznanju očetovstva na matičnem uradu in (iii) času spolnega odnosa med domnevnim očetom in materjo otroka.

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu vsebuje kolizijska pravila o določitvi (priznavanju ali izpodbijanju) starševstva, ki so povezana s časom rojstva otroka. V skladu s členom 23 zakona o mednarodnem zasebnem pravu je pravo, ki se uporablja, pravo države, katere državljanstvo je otrok pridobil z rojstvom. Navedeno pravo se uporablja zlasti za določitev, kdo je lahko predmet izjave o starševstvu, v kakšni obliki mora biti taka izjava in ali je mogoče priznati očetovstvo spočetega otroka. Če otrok ob rojstvu pridobi več kot eno državljanstvo ali državljanstva ne pridobi, se uporablja člen 33 zakona o mednarodnem zasebnem pravu. Če otrok tako pridobi slovaško državljanstvo, vendar je bil rojen in prebiva v tujini, je v tem primeru pravo, ki se uporablja, pravo države, v kateri ima otrok običajno prebivališče. V skladu s členom 23(3) zakona o mednarodnem zasebnem pravu se lahko starševstvo, če otrok (ne glede na državljanstvo) ob določitvi starševstva prebiva (tj. ima stalno prebivališče) na Slovaškem, določi v skladu s slovaškim pravom, če je to v interesu otroka. Ta določba omogoča možnost presoje veljavnosti priznanja v skladu s pravom države, v kateri je bilo starševstvo priznано, in ne v skladu s pravom države, katere državljan je otrok ob rojstvu. Vendar za veljavnost priznanja starševstva zadostuje, da je priznanje skladno s pravom države, v kateri je bilo podano.

3.4.2 Posvojitev

V skladu s slovaškim družinskim zakonikom pri posvojitvi nastane razmerje med posvojencem in posvojiteljem (in njegovimi sorodniki), ki je pravno enako biološki družini. O posvojitvi lahko odloča le sodišče na podlagi predloga posvojitelja, ki ni nujno slovaški državljan, vendar mora biti naveden na potrdilu o posvojitvi v skladu z zakonom št. 305/2005 o socialnem in pravnem varstvu otrok in socialnem skrbništvu. Posvojijo se lahko le otroci, mlajši od 18 let. Veljavna zakonodaja dovoljuje skupno posvojitev otroka le poročenim partnerjem (ali zakoncu, ki živi z enim od staršev otroka v zakonski zvezi, ali vdovi/vdovcu starša ali posvojitelja). V izjemnih primerih lahko otroka posvoji tudi samska oseba. Za posvojitev mladoletnika v tujini je potrebno soglasje slovaškega ministrstva za delo, socialne zadeve in družino ali državnega upravnega organa, ki ga imenuje. Posvojitev se lahko na podlagi sodne odločbe razveljavi v šestih mesecih od začetka veljavnosti odločbe o posvojitvi.

V skladu s členom 26 zakona o mednarodnem zasebnem pravu posvojitev ureja pravo države, katere državljan je posvojitelj. Če sta posvojitelja državljana različnih držav, je pravo, ki se uporablja, pravo države skupnega običajnega prebivališča zakoncev. Če takega prebivališča ni, posvojitev ureja pravo, s katerim sta najbolj povezana. Slovaško pravo se lahko uporablja, če tuje pravo posvojitve sploh ne dovoli ali jo dovoli le pod pogoji, ki jih je izredno težko izpolniti, in sta posvojitelja ali vsaj eden od posvojiteljev daljše obdobje živel na Slovaškem (kar glede na sodno prakso pomeni vsaj eno leto). V skladu s členom 26a zakona o mednarodnem zasebnem pravu dajanje otroka v oskrbo pred posvojitvijo (ki v skladu s slovaškim pravom poteka pred posvojitvijo) ureja pravo države otrokovega običajnega prebivališča. Pri presoji, ali je za posvojitev potrebno soglasje otroka ali dovoljenje drugih oseb ali institucij, se uporablja pravo države državljanstva otroka, ki je v postopku posvojitve (člen 27 zakona o mednarodnem zasebnem pravu). Ta določba se uporablja tudi v primerih, ki so podobni posvojitvi, kot je priznanje nezakonskega otroka kot zakonskega (ki v skladu s slovaškim pravom ni priznано).

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

V skladu s slovaškim pravom lahko zakonsko zvezo skleneta le duševno zdrava moški in ženska, ki ob sklenitvi zakonske zveze ne smeta biti v drugi zakonski zvezi. Zakon prepoveduje zakonsko zvezo med predniki, potomci

in sorojenci ter mladoletniki (sodišče lahko izjemoma dovoli zakonsko zvezo z mladoletnikom, starejšim od 16 let). Ta starostna omejitev se lahko šteje kot obvezno pravilo v slovaškem pravu. V skladu s slovaško zakonodajo se zakonska zveza sklene s svobodno privolitvijo na matičnem uradu ali pred cerkvenim organom.

V skladu z zakonom o mednarodnem zasebnem pravu (člena 19 in 20) sposobnost osebe za sklenitev zakonske zveze in pogoje za njeno veljavnost ureja pravo države, katere državljanica je oseba. Za obliko, v kateri je zakonska zveza sklenjena, je pravo, ki se uporablja, pravo kraja sklenitve. V nasprotju s splošnimi kolizijskimi pravili (člena 3 in 4 zakona o mednarodnem zasebnem pravu) je subsidiarna uporaba slovaškega prava izključena. Ker je pravo, ki se uporablja, pravo kraja, v katerem je zakonska zveza sklenjena, se za presojo oblike, v kateri je zakonska zveza sklenjena, uporabi pravo, ki se uporabi za presojo vprašanj, kot so način, kako oseba soglaša z zakonsko zvezo, število prič, pristojni organ za sklenitev zakonske zveze, možnost sklenitve zakonske zveze prek pooblaščenca itd. Navedeno merilo se ne uporablja v primeru konzularnih zakonskih zvez. Sklenitev zakonske zveze v tujini, ki jo skleneta slovaška državljanica pred organom, ki ni slovaški organ, pristojen za ta namen, posebej zajema člen 20a zakona o mednarodnem zasebnem pravu, ki določa, da je taka zakonska zveza na Slovaškem veljavna, če je veljavna v državi, pred organom katere je bila sklenjena, in če ni ovir za zakonsko zvezo v skladu s slovaškim materialnim pravom.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Slovaško pravo vsebuje le določbe o zakonski zvezi, o drugih partnerstvih pa ne. V pravni teoriji je priznan obstoj zunajzakonske skupnosti, tj. moškega in ženske, ki nista poročena, vendar živita v življenjskem partnerstvu. Vendar je to *de facto* zveza brez pravnega pomena. Podobno slovaško pravo ne priznava (registriranih) partnerstev oseb istega spola ali sodnega (pravnega) prenehanja življenjske skupnosti.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

V skladu z nacionalnim materialnim pravom razveza zakonske zveze pomeni prenehanje zakonske zveze med živima zakoncema, za katero je pristojno sodišče. V primeru razveze zakonske zveze staršev mladoletnika mora sodišče odločiti tudi o izvrševanju njunih starševskih pravic in obveznosti. Slovaška zakonodaja dovoljuje skupno skrbništvo.

Člen 22 zakona o mednarodnem zasebnem pravu določa kolizijska pravila za prenehanje zakonske skupnosti z razvezo zakonske zveze z razglasitvijo zakonske zveze za neveljavno ali ugotovitvijo, da zakonska zveza nikoli ni obstajala. Zato se primarno uporablja za kolizijska pravila o prenehanju zakonske zveze med živima zakoncema. Prenehanje zakonske zveze z razvezo zakonske zveze ureja pravo države, katere državljanica sta zakonca ob začetku postopka. Kot v primeru osebnih in lastninskih odnosov zakoncev je merilo, ki se uporablja, njuno državljanstvo, vezano na določen trenutek, in sicer trenutek začetka postopka za razvezo zakonske zveze (njuno izvirno državljanstvo ali sprememba državljanstva torej ni pomembna). Če zakonca ob začetku postopka za razvezo zakonske zveze nimata istega državljanstva, se merilo države državljanstva ne more uporabljati, zato se uporablja slovaško pravo. Če (tuje) pravo, ki se uporablja, ne dovoljuje prenehanja zakonske zveze z razvezo zakonske zveze ali jo dovoljuje le pod pogoji, ki jih je izredno težko izpolniti, vendar sta zakonca oziroma je vsaj en zakonec živel na Slovaškem daljše obdobje, se lahko uporabi slovaško pravo. Ker je ta možnost na voljo le osebam z ustrežno povezavo s Slovaško, morajo take osebe v skladu s sodno prakso na Slovaškem prebivati vsaj eno leto.

Kar zadeva pravo države, katere državljanica sta zakonca, so v členu 22(3) zakona o mednarodnem zasebnem pravu določene navezne okoliščine za presojo veljavnosti zakonske zveze ali presojo tega, ali zakonska zveza obstaja oziroma ali je v nasprotju s členoma 19 in 20 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, ki ureja poslovno sposobnost za sklenitev zakonske zveze ter veljavnost in obliko zakonske zveze. V skladu s sodno prakso se člena 19 in 20 zakona o mednarodnem zasebnem pravu uporabljata, če se o možnosti sklenitve zakonske zveze (v smislu poslovne sposobnosti in oblike) presodi, preden je zakonska zveza sklenjena, člen 22(3) zakona o mednarodnem zasebnem pravu pa se uporablja, če se veljavnost zakonske zveze presoja retrospektivno ali če se presoja obstoj zakonske zveze. Podobno je v skladu s sodno prakso pravo, ki se uporablja za člen 22(3) zakona o mednarodnem zasebnem pravu, pravo države, katere državljanica sta bila zakonca ob sklenitvi zakonske zveze.

3.5.4 Preživninske obveznosti

Slovaško pravo priznava šest osnovnih vrst preživninske obveznosti, in sicer preživninsko obveznost staršev do otrok (ki se šteje za najpomembnejšo), preživninsko obveznost otrok do staršev, preživninsko obveznost med

drugimi sorodniki, preživninsko obveznost med zakoncema, prispevek k preživnini razvezanega zakonca in prispevek k preživnini in povračilu nekaterih stroškov samski materi. Kolizijska pravila iz člena 24a zakona o mednarodnem zasebnem pravu so izrecno povezana le s preživninskimi obveznostmi staršev do otrok ter zajemajo vse vrste te preživninske obveznosti, razen tožbenih zahtevkov matere otroka zoper očeta (pravo državljanstva matere, člen 25 zakona o mednarodnem zasebnem pravu), in sicer ne glede na to, ali je upravičenec polnoleten ali mladoleten. Ta razmerja zajema pravo države, v kateri ima upravičenec stalno prebivališče ali v primeru mladoletnega otroka običajno prebivališče. V večini primerov slovaška sodišča odločijo v skladu s pravom države, v kateri se vloži tožba. Druge preživninske obveznosti (npr. preživninske obveznosti med zakoncema) ureja pravo države, v kateri ima preživninski upravičenec stalno prebivališče.

Navezna okoliščina otrokovega običajnega prebivališča je glavna navezna okoliščina, ki se uporablja za odnose med starši in otroki. Sodišče le v izjemnih primerih upošteva pravo druge države, ki je pomembno povezana s primerom.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Kolizijska pravila iz člena 21 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, povezana z lastninskimi odnosi med zakoncema, določajo, da je navezna okoliščina državljanstvo zakoncev. Vendar se lahko to dosledno uporablja le, če sta zakonca državljana iste države. V drugih primerih je pravo, ki se uporablja, slovaško pravo. V zakonu o mednarodnem zasebnem pravu se ne obravnavajo primeri, v katerih se navezna okoliščina spremeni (sprememba skupnega državljanstva zakoncev). Vendar se v skladu s sodno prakso pravo, ki se uporablja, določi do trenutka, ko se je zgodil pravno pomemben dogodek. Člen 21(2) zakona o mednarodnem zasebnem pravu izključuje morebitne kolizije zakonov, saj določa, da se vsaka dogovorjena pravna ureditev premoženjskega razmerja med zakoncema (npr. pogodbe o zmanjšanju režima univerzalnega premoženja zakoncev, ženitne pogodbe itd.) presodijo v skladu s pravom, ki se uporablja za režim premoženja zakoncev ob sklenitvi pogodbe. To kolizijsko pravilo se lahko uporablja le v povezavi z drugim kolizijskim pravilom, samostojno pa ne.

Slovaško materialno pravo določa posebno vrsto režima premoženjskega razmerja med zakoncema, in sicer univerzalno premoženje zakoncev, ki nastane ob sklenitvi zakonske zveze in preneha ob prenehanju zakonske zveze. Obseg univerzalnega premoženja zakoncev se lahko nato zmanjša ali poveča na podlagi vzajemnega dogovora med zakoncema ali spremeni kako drugače (vključno s prenehanjem ali obnovitvijo) z odločbo sodišča. V slovaškem pravu predporočne pogodbe ne obstajajo.

3.7 Oporoke in dedovanje

V skladu s kolizijskim pravilom dediščina temelji le na eni navezni okoliščini. V skladu s splošnim kolizijskim pravilom iz zakona o mednarodnem zasebnem pravu pravno dedno razmerje ureja pravo države, katere državljan je bil zapustnik ob svoji smrti (člen 17). To je edina navezna okoliščina za celotno dedovanje, pri čemer ni razlike med tem, ali je premoženje stvarno ali nematerialno. Če je bil zapustnik ob smrti državljan dveh ali več držav ali brez državljanstva, se državljanstvo, ki se uporablja, določi v skladu s členom 33 zakona o mednarodnem zasebnem pravu.

Kar zadeva pravno sposobnost za pripravo ali preklic oporoke in učinke napak volje in napak izjave volje, je državljanstvo, ki se uporablja, državljanstvo oporočitelja ob izjavi namere. Če se torej državljanstvo po izjavi te namere spremeni, to ne vpliva na veljavnost oporoke ali veljavnost njenega preklica. Člen 18 zakona o mednarodnem zasebnem pravu je tako posebno pravilo v zvezi s členom 3(2) zakona o mednarodnem zasebnem pravu, ki določa, da, če tujec izvaja pravni akt na Slovaškem, zadostuje, da ima poslovno sposobnost za to v skladu s slovaškim pravom. Pravo, ki se določi v skladu z državo državljanstva ob izjavi volje, se uporablja tudi za določitev, kako se lahko z oporoko zapusti premoženje ob smrti. Obliko in preklic oporoke ureja pravo države, katere državljan je bil oporočitelj ob pripravi oporoke. Vendar zadostuje, da je oporoka skladna s pravom države, v kateri je bila pripravljena (člen 18). To dodatno kolizijsko pravilo se uporablja, če oporočitelj ni upošteval oblike oporoke, ki jo zahteva država, katere državljan je bil ob pripravi oporoke. Če torej oporočitelj ne izpolnjuje pogojev v zvezi z obliko oporoke, določenih s pravom države, katere državljan je bil ob pripravi poroke, vendar izpolnjuje pogoje, določene s pravom kraja, v katerem je bila pripravljena oporoka, se oporoka šteje za veljavno.

V skladu s slovaškim materialnim pravom se lahko premoženje deduje na podlagi zakona, oporoke ali obojega. Pravo določa štiri ravni dedičev po vrstnem redu dednih pravic, pri čemer dediči predhodne stopnje izključujejo dediče naslednjih stopenj. Prva skupina vključuje zapustnikove otroke in zakonca, naslednje pa druge sorodnike ali vse osebe, ki so s pokojnikom živele v skupnem gospodinjstvu vsaj leto pred njegovo smrtjo in ki so zato

skrbele za skupno gospodinjstvo ali katerih vzdrževanje je bilo odvisno od pokojnika. Pri dedovanju z oporoko pravo določa, da mora oporoka izpolnjevati zakonsko predpisana pogoja, in sicer da jo pripravi oporočitelj ali da se pripravi v obliki notarske listine. Najnižja starost za pripravo oporoke je 15 let. Obstajajo omejitve svobode razpolaganja s premoženjem pri oporoki, saj morajo mladoletni potomci prejeti vsaj toliko, kolikor znaša njihov delež zapuščine po zakonu, polnoletni potomci pa vsaj toliko, kolikor znaša polovica njihovega deleža po zakonu. Slovaško pravo dovoljuje odpoved dediščini (le celi dediščini, torej premoženju in obveznostim), dedno nevrednost (kot jo določa zakon), razdedinjenje potomcev (na podlagi instrumenta razdedinjenja, ki ga pripravi pokojnik) in zapuščino brez dediča (pri kateri se zapuščina prenese državi, če ni dedičev), ne priznava pa skupnih oporok, dednih pogodb ali daril za primer smrti.

3.8 Stvarne pravice

V slovaškem pravu je nepremičnina opredeljena kot zemljišče ali zgradbe, pritrjene na tla s trdnimi temelji (člen 119 civilnega zakonika).

V skladu z zakonom o mednarodnem zasebnem pravu je splošna navezna okoliščina za materialne pravice za nepremičnino pravo kraja, v katerem je nepremičnina (člen 5 zakona o mednarodnem zasebnem pravu, ki se uporablja tudi za premičnine, če niso zajete v členih 6 in 8 (glej točko 2.3)). Vendar člen 7 zakona o mednarodnem zasebnem pravu prevlada nad navedenim pravilom in določa, da se upoštevajo vpisi v javne evidence, s katerimi se določajo, spreminjajo ali prenehajo materialne pravice za premoženje v državi, ki ni država, katere pravo ureja pravno podlago za določitev, spremembo ali prenehanje materialnih pravic za navedeno premoženje. V teh primerih je zakonodaja, ki se uporablja, zakonodaja o vpisih v javne evidence, ki velja v kraju, v katerem je premoženje.

V skladu s slovaškim pravom je izraz „javne evidence“ povezan z zemljiškim katastrom in katastrom stavb (zakon št. 162/1995 o zemljiškem katastru in katastru stavb), vendar so v preteklosti evidence o nepremičninah vključevale zemljiški kataster, kataster železnic, kataster rudnikov in kataster vodnih poti.

3.9 Insolventnost

Postopek zaradi insolventnosti s tujim elementom, ki vključuje države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostor, ureja zakon št. 7/2005 o insolventnosti in prestrukturiranju (v nadaljnjem besedilu: zakonik o insolventnosti), razen če Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000 določa drugače. V skladu z zakonikom o insolventnosti se za priznavanje tujih sodb v postopkih v skladu z zakonikom o insolventnosti uporablja načelo vzajemnosti, če Slovaške ne zavezuje mednarodna pogodba, ki ureja poplačilo upnikov dolžnika, ki je v stečaju. Insolventnost, ki jo razglasi slovaško sodišče, se uporablja tudi za premoženje na ozemlju tuje države, če zakoni zadevne tuje države to omogočajo.

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu vsebuje kolizijska pravila, ki se smiselno uporabljajo za stečaj, in sicer člen 5 (navezna okoliščina je kraj, v katerem je premičnina ali nepremičnina), člen 7 (navezna okoliščina za vpis v javne evidence je kraj, v katerem je premoženje) in določbe, s katerimi se urejajo obveznosti (člen 9 in naslednji).

Zadnja posodobitev: 06/05/2024

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.